

CRONICĂ

SFÂNTUL VOIEVOD ȘTEFAN CEL MARE, OMAGIAT LA MOINEȘTI

Vasile Robciuc

Spre jumătatea desfătătorului cireșar 2004, când nenumărații pelerini români și străini, care merg să se închine la mormântul de la Sfânta Mănăstire Putna, devin nestematele de jar ce vor aprinde vâlvătaia credinței noastre ortodoxe, cât și un nou semn al puterii sfinte a ilustrului nostru voievod, la Moineștii pictorului Ștefan Luchian, în Moldova de mijloc, s-a desfășurat programul activităților naționale „Ștefan cel Mare și Sfânt, creator de tradiție politică, spirituală și culturală”, ediția a II-a, în prezența unor invitați de marcă din Iași, Suceava și Bacău.

O serie de mesaje, trimise din țară și din străinătate (Catedra de Istorie a Universității București, Putna, Cernăuți, Chișinău, Tokyo), au avut menirea de a prefăta, fiecare în parte, serbarea de suflet din anul omagial, organizată aici de Societatea Cultural-Literară „Tristan Tzara”, în parteneriat cu Primăria, Parohia „Sf. Gheorghe” și Liceul „Spiru Haret” din localitate.

Manifestările au debutat la monumentul-simbol de la Moinești, unde a fost evidențiată semnificația zilei de 15 decembrie 1467, când vitejii moldoveni, conduși de Binecredinciosul Voievod Ștefan cel Mare, au obținut una dintre cele mai glorioase victorii împotriva Ungariei.

După depunerea de coroane, atât invitații, cât și reprezentanții vieții publice și culturale moineștene, primiți cu onoruri militare, în fața monumentului, au asistat la săvârșirea slujbei Te Deum-ului – pomenirea eroilor căzuți în lupta de la Baia de către un sobor de preoți și diaconi (locali și ieșeni), răspunsurile fiind date apoi, în Biserică, de grupul coral al elevilor basarabeni de la Liceul „Spiru Haret”. La finalul momentului religios, s-a invocat personalitatea faimosului domnitor, cu prilejul împlinirii a 5 veacuri de la trecerea sa la cele veșnice, ca unul dintre cei mai de vază strategii și ctitori pe care i-au avut provinciile românești, obligate, de vicisitudinile vremii, să trăiască în dezbinare, în timp ce luptele fratricide între facțiuni rivale nu făceau să beneficieze decât grupările boierești,

A urmat apoi Simpozionul Național consacrat epocii ștefaniene, vizând, îndeosebi, cancelaria domnească, realitățile fiscale, faptele de arme, ctitoriile domnitorului, cât și unele reflexii în istoria contemporană. Au prezentat comunicări în fața și cu participarea publicului, Daniel Danielescu (Universitatea „Al. I. Cuza” din Iași), Silviu Văcaru (Institutul de Istorie A.D. Xenopol” – Iași); Mihai Lazăr (Universitatea „Ștefan cel Mare” din Suceava); Jean Ciută, Eugen Șendrea și Cornel Galben (cercetători din Bacău) care, cu acest prilej, și-au făcut cunoscute cărțile apărute în 2004 și dedicate personalității lui Ștefan cel Mare și Sfânt.

Lucrările simpozionului au fost precedate de expoziția „Ștefan cel Mare în medalistică românească”, vernisată de binecunoscutul colecționar ieșean Lucian Solcan. Un grup de elevi de la Liceul „Spiru Haret”, moineșteni și basarabeni, au participat la concursul „Înapoi la istoria marilor noștri strămoși: Ștefan cel Mare și Sfânt”. În încheierea programului liceenii basarabeni din Moinești au susținut momentul muzical-coregrafic „Nestemate din coroana marelui Ștefan”, fiind îndrumați, cu multă însuflețire și înaltă profesionalitate, de reputatul actor și regizor băcăuan Stelian Preda (de la Teatrul Municipal „G. Bacovia”), al cărui recital a inclus lucrări ale poezilor bucovineni din Cernăuți, teatru istoric eminescian – închinat, lui Ștefan cel Mare –, precum și celebrul monolog din piesa „Apus de soare” de Barbu-Ștefănescu Delavrancea.

Istoricii sus-amintiți au subliniat, de fiecare dată, dimensiunea pasională și europeană a voievodului Ștefan cel Mare, făcând numeroase trimiteri la actualitate, care îi privește pe vecini și întreaga Europă a veacului al XV-lea, unde cei 47 de ani, cât domnul de la Suceava s-a aflat pe tron, au constituit o dimensiune unică în istoria medievală a românilor și au prezentat o deosebită

stabilitate politică în această parte mereu agitată a Europei, pentru care multe dintre concepțiile și acțiunile domnitorului sunt într-adevăr emblematice, precum modelul concludent despre rostul culturii, al artelor pentru prestigiul și viitorul unui popor, exemplu urmat și de alți domnitori, inclusiv din «cealaltă Valahie».

Fiecare dintre vorbitori a accentuat ideea nobilă și mereu actuală, conform căreia România este „continuatoarea sintezelor ștefaniene”, iar marele Voievod, dincolo de prestigiul său, amplificat și deformat, uneori, de imaginația colectivă, trebuie văzut tot timpul „într-o istorie națională și într-o istorie europeană”. Ștefan cel Mare a rămas profund statornic în credința ortodoxă și în spiritualitatea românilor, dar, în același timp, a avut relații cu toate țările importante vecine. Anul omagial 2004 ne îndeamnă, așadar, să păstrăm identitatea, credința, spiritualitatea românească, dar concomitent să fim deschiși spre cooperare cu alte națiuni, la ceasul intrării noastre într-un nou ansamblu de relații ierarhice europene.

Multă lume vorbește despre puterea de conducător a Voievodului, despre geniul său militar și diplomație. Lucruri adevărate, însă toate aceste virtuți ar fi însemnat prea puțin dacă Binecredinciosul Ștefan cel Mare n-ar fi fost „Omul lui Dumnezeu, ales de Dânsul, inspirat și condus numai de Dânsul” (N. Iorga), care, grație puterii sale de smerenie, din 1486 – când și-a reluat tronul „printr-o minune”, după ce fusese înfrânt într-o luptă de lângă Siret –, a ridicat majoritatea bisericilor și mănăstirilor din Moldova ca un semn al recunoștinței față de cel care îl izbăvise.

Istoria unui popor este importantă și prin responsabilitatea pe care o creează, peste timp, în contextul actual. Moștenirea politică și spirituală, pe care ilustrul înaintaș a lăsat-o românilor, ne face cu atât mai atenți astăzi, când alte provocări ale contemporaneității se află la orizontul epocii noastre.

A vorbi în timpul de față, cu detașarea intelectualului, despre acea epocă atât de zbruciumată, reprezintă, neîndoielnic, un privilegiu – dar și o datorie de onoare față de trecut, când marele domn din Cetatea Sucevei schița – cu propriile mijloace – calea de mai târziu a structurării ideii noastre naționale.

În măsura în care vom ști să privim cu atenție spre trecut și să apărăm dreapta credință, printr-o netăgăduită smerenie creștină, viitorul va fi mai stabil și mai puternic. Cinstirea lui Ștefan cel Mare și Sfânt trebuie să constituie esența existenței noastre actuale, prin actul indispensabil al „rememorării”. Cine nu va uita, este mai aproape de adevărul identității sale și va putea simți din abundență cum minunile lui Dumnezeu lucrează în modul nostru de viață, zi de zi.